

Renata Orzechowska

Zabezpieczenia finansowe na tle nowej ustawy o imprezach turystycznych i powiązanych usługach turystycznych. Zagadnienia wybrane w zakresie wykonywania gwarancji ubezpieczeniowych

Celem artykułu jest omówienie i ocena zmian wprowadzonych ustawą o imprezach turystycznych i powiązanych usługach turystycznych w systemie zabezpieczeń finansowych na wypadek niewypłacalności przedsiębiorców turystycznych. Analiza ogranicza się do wybranych zagadnień, które zdaniem autorki mają istotny wpływ na zasady funkcjonowania tego systemu opierającego się głównie na gwarancjach ubezpieczeniowych. Artykuł rozpoczyna się omówieniem przyczyn popularności gwarancji ubezpieczeniowych. Następne rozdziały poświęcone są podmiotom zobowiązanym do posiadania zabezpieczenia, formom i zakresowi zabezpieczeń oraz obowiązkom, jakie ustawa nakłada na podmioty udzielające zabezpieczeń. Aby lepiej zobrazować skalę i znaczenie nowelizacji, regulacje obecnie obowiązujące zostaną zestawione w najważniejszych aspektach z przepisami, które wkrótce wejdą w życie.

Słowa kluczowe: system zabezpieczeń finansowych, niewypłacalność, organizator turystyki, podmiot ułatwiający nabywanie powiązanych usług turystycznych, gwarancja ubezpieczeniowa, umowa ubezpieczenia na rzecz podróży, gwarant, ubezpieczyciel, UFG, TFG.

1. Uwagi ogólne

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2015/2302/UE z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie imprez turystycznych i powiązanych usług turystycznych¹ (dalej: dyrektywa 2015/2302), aktualizuje i poszerza istniejące uregulowania prawne dotyczące turystyki oraz zobowiązuje państwa członkowskie do maksymalnej harmonizacji w tym zakresie. Do dnia 1 stycznia 2018 r. państwa członkowskie miały przyjąć i opublikować przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania dyrektywy, przy czym akty te powinny wejść w życie z dniem 1 lipca 2018 r. Polską odpowiedzią na obowiązek implementacji dyrektywy jest ustawa z dnia 21 sierpnia 2017 r. o imprezach turystycznych i powiązanych usługach turystycznych² (dalej: nowa ustawa). Zarówno nowa ustawa, jak i akty wykonawcze do niej zostały już opublikowane. Określa ona warunki oferowania, sprzedaży i realizacji imprez turystycznych,

¹ Dz. Urz. UE L 326 z 11.12.2015.

² Dz. U. z 2017 r. poz. 2361.

powiązanych usług turystycznych oraz zasady funkcjonowania Turystycznego Funduszu Gwarancyjnego (dalej: TFG). Część z tych zagadnień jest obecnie regulowana w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych³ (dalej: obecna ustawa). Z dniem 1 lipca 2018 r. odpowiednie przepisy zostaną uchylone, a jej tytuł otrzyma brzmienie: ustawa o usługach hotelarskich oraz usługach pilotów wycieczek i przewodników turystycznych i będzie odnosiła się wyłącznie do kwestii wymienionych w tej nazwie⁴.

Jakkolwiek dyrektywa 2015/2302 jest dyrektywą o maksymalnej harmonizacji, prawodawca unijny przyznał jednak państwom członkowskim swobodę co do sposobu organizacji ochrony podróżnych na wypadek niewypłacalności organizatora imprezy turystycznej, wskazując obligatoryjne elementy takiej ochrony⁵. Dlatego też niniejsze opracowanie poświęcone jest głównie temu zagadnieniu.

2. Rola gwarancji ubezpieczeniowej w systemie zabezpieczeń finansowych

Obecnie obowiązujący system zabezpieczeń finansowych na wypadek niewypłacalności organizatora turystyki i pośrednika turystycznego składa się z dwóch filarów. W ramach pierwszego filaru przedsiębiorca jest zobowiązany posiadać zabezpieczenie, które może mieć formę: gwarancji bankowej, gwarancji ubezpieczeniowej, umowy ubezpieczenia na rzecz klientów lub rachunku powierniczego z tym, że ostatnia z wymienionych form odnosi się do organizatorów turystyki i pośredników turystycznych wykonujących usługi turystyczne wyłącznie na terenie Polski. Wzory dokumentów oraz wysokość sum gwarancyjnych określają akty wykonawcze⁶. Drugi filar to Turystyczny Fundusz Gwarancyjny (dalej: TFG), działający jako rachunek powierniczy (bankowy), pro-

³ Tekst jedn. Dz. U. z 2017 r. poz. 1553.

⁴ Ustawodawca zdecydował się na taki krok ze względów praktycznych. Uregulowanie wielu nowych zagadnień w obecnej ustawie z pewnością zaburzyłoby jej czytelność, a być może spowodowało również wewnętrzną niespójność.

⁵ Zob. motyw 39 preambuły dyrektywy 2015/2302. Przy okazji należy zaznaczyć, że nie narusza wytycznych transpozycji utrzymanie w nowej ustawie obowiązku organizatora turystyki, organizującego imprezy turystyczne za granicą, zawierania na rzecz podróżnych ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków i kosztów leczenia. Polska już w 2014 r. uzyskała od Komisji Europejskiej takie zapewnienie. Wyprowadzono je m.in. z brzmienia art. 5 ust. 1 lit. h dyrektywy 2015/2302, który obowiązuje sprzedawców imprez turystycznych do informowania o ubezpieczeniach – zarówno dobrowolnych, jak i obowiązkowych – na pokrycie kosztów rozwiązania przez podróżnego umowy lub kosztów świadczenia pomocy, w tym kosztów powrotu do kraju w razie wypadku, choroby lub śmierci.

⁶ Rozporządzenie Ministra Sportu i Turystyki z dnia 21 kwietnia 2011 r. w sprawie wzorów formularzy umowy gwarancji bankowej, umowy gwarancji ubezpieczeniowej oraz umowy ubezpieczenia na rzecz klientów, wymaganych w związku z działalnością wykonywaną przez organizatorów turystyki i pośredników turystycznych (Dz. U. z 2011 r. poz. 499); rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 19 kwietnia 2013 r. w sprawie minimalnej wysokości sumy gwarancji bankowej lub ubezpieczeniowej wymaganej w związku z działalnością wykonywaną przez organizatorów turystyki i pośredników turystycznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 514); rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 22 kwietnia 2013 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia na rzecz klientów w związku z działalnością wykonywaną przez organizatorów turystyki i pośredników turystycznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 510).

wadzony przez Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny (dalej: UFG). Istotną rolę w tym systemie odgrywa marszałek województwa, który odpowiada za organizację powrotu klientów upadłego przedsiębiorcy oraz wydaje dyspozycje zwrotu pieniędzy wpłaconych na poczet niezrealizowanej imprezy turystycznej, co w naturalny sposób czyni go beneficjentem gwarancji.

Pierwszy filar opiera się w głównej mierze na zakładach ubezpieczeń. Statystyki form i wartości zabezpieczeń, prowadzone przez Ministerstwo Sportu i Turystyki, dowodzą, że udział ubezpieczycieli w tym systemie zdecydowanie przewyższa udział banków⁷. To samo źródło wskazuje, że najpopularniejszą formą zabezpieczenia jest gwarancja ubezpieczeniowa. Jej popularność jest raczej wymuszona, ponieważ dość sformalizowane reguły, jakim podlega gwarancja bankowa oraz umowa ubezpieczenia sprawiają, że nie pasują one do oczekiwań nakładanych ustawą na podmioty udzielające tych zabezpieczeń.

W przypadku umowy ubezpieczenia na rzecz klientów, ubezpieczyciel musi udzielić zaliczkę marszałkowi województwa na pokrycie kosztów repatriacji turystów oraz wypłacić każdemu ubezpieczonemu (turyście) należne świadczenie. Tej drugiej czynności nie może wykonać dopóki nie zostanie rozliczona zaliczka, gdyż do tego czasu nie wie, jaką kwotą może dysponować. Z uwagi na powyższe, umowa ubezpieczenia (podobnie jak gwarancja bankowa) są oferowane głównie małym biurom podróży, gdzie można realnie przewidzieć przybliżoną liczbę osób, którym trzeba będzie udzielić zwrotu wpłat.

Z kolei gwarancja bankowa rządzi się utrwalonymi zwyczajowo i prawnie zasadami⁸. Od wypracowanych standardów coraz bardziej odbiegały wprowadzane na przestrzeni lat zmiany w przepisach dotyczących zabezpieczeń finansowych, takie jak np. utrzymywanie alarmowego numeru telefonu przez udzielającego zabezpieczenia do bezpośredniego kontaktu w przypadku wystąpienia zdarzenia objętego zabezpieczeniem, czy obowiązek wyliczania sumy gwarancyjnej przez ten podmiot. W efekcie banki niechętnie udzielają gwarancji bankowych przedsiębiorcom turystycznym, a ich udział w systemie zabezpieczeń jest niewielki.

Zakłady ubezpieczeń są skłonne, bardziej niż banki, przyjąć nietypowe dla gwaranta zadania, czerpiąc z doświadczenia likwidacyjnego w obszarze innych ubezpieczeń i posiłkując się niektórymi rozwiązaniami wykorzystywanymi na te potrzeby. Głównie dlatego, że konstrukcja gwarancji ubezpieczeniowej opiera się na zasadzie swobody umów, ponieważ w prawie ubezpieczeniowym brak jest regulacji jej poświęconych. Stąd też uchodzi za najbardziej elastyczną formę zabezpieczenia i najczęściej wykorzystywaną w turystyce.

⁷ Zob. Centralna Ewidencja Organizatorów Turystyki i Pośredników Turystycznych w Centralnej Ewidencji i Wykazach w Turystyce.

⁸ Szczegółowe warunki jej udzielania określają przepisy ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (tekst jedn. Dz. U. z 2017 r. poz. 1876) oraz ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających (tekst jedn. Dz. U. z 2018 r. poz. 613).

Drugi filar opiera się na składkach wpłacanych przez podmioty zobowiązane do posiadania zabezpieczenia w pierwszym filarze. Opłaty odprowadzane są od każdej wycieczki, w wysokości określonej rozporządzeniem. Działadna wysokość składki będzie zależała od sytuacji w Funduszu. Można się spodziewać, że opłaty na TFG zostaną obniżone, jeżeli zostanie zgromadzonych wystarczająco dużo środków na realizację zadań. Przepisy przewidują, że brak wystarczających środków w TFG na zaspokojenie roszczeń może być zniwelowany pożyczką udzieloną przez UFG. Takie rozwiązanie ma gwarantować pełne zaspokojenie roszczeń klientów upadających przedsiębiorców.

3. Podmioty zobowiązane do posiadania zabezpieczenia na wypadek swojej niewypłacalności

Zgodnie z art. 5 ust. 1 obecnej ustawy, zobowiązanymi do posiadania zabezpieczenia finansowego na wypadek niewypłacalności są **organizator turystyki oraz pośrednik turystyczny**. Pierwszy to przedsiębiorca wykonujący działalność gospodarczą w zakresie organizowania imprez turystycznych (art. 3 pkt 5). Organizowanie imprez turystycznych polega na ich przygotowywaniu, oferowaniu i realizacji (art. 3 pkt 4). Imprezą turystyczną są co najmniej dwie usługi turystyczne, tworzące jednolity program i objęte wspólną ceną, jeżeli usługi te obejmują nocleg lub trwają ponad 24 godziny albo jeżeli program przewiduje zmianę miejsca pobytu (art. 3 pkt 2). Przez usługi turystyczne rozumie się usługi przewodnickie, hotelarskie oraz wszystkie inne usługi świadczone turystom lub odwiedzającym (art. 3 pkt 1). Mogą być skierowane do szerokiego grona odbiorców. W orzecznictwie panuje pogląd, że definicja turysty korzystającego z usługi turystycznej nie ogranicza się wyłącznie do osób podróżujących w celach wypoczynkowych czy też rekreacyjnych, przez co możliwe jest uznanie za turystę lub osobę odwiedzającą także uczestników szkoleń, kongresów, konferencji lub spotkań⁹. Dlatego przyjmuje się, że usługi turystyczne mogą polegać na organizacji wypoczynku, rekreacji, uprawiania sportu, udziału w imprezach kulturalnych oraz mogą mieć charakter handlowy czy edukacyjny¹⁰.

Pośrednik turystyczny to przedsiębiorca, którego działalność polega na wykonywaniu, na zlecenie klienta, czynności faktycznych i prawnych związanych z zawieraniem umów o świadczenie usług turystycznych (art. 3 pkt 6). Pośrednikiem turystycznym może być również przedsiębiorca organizujący kongresy, konferencje lub spotkania firmowe, jeżeli w ramach tej działalności opracowuje np. program wydarzenia, zaproszenie prelegentów oraz innych uczestników, przygotowuje stronę internetową, plan promocji, wynajmuje sale konferencyjne w hotelach lub ośrodkach konferencyjnych, organizuje uroczyste kolacje, występy artystyczne czy zapewnienie w niektórych przypadkach noclegu, trans-

⁹ Zob. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z 13 lipca 2016 r. (VI SA/Wa 2933/15).

¹⁰ Zob. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z 11 kwietnia 2017 r. (II GSK 2087/15).

port uczestników z miejsca realizacji wydarzenia na kolację lub z dworca kolejowego do miejsca realizacji wydarzenia, itd¹¹.

W związku z tym, że zarówno organizator turystyki, jak i pośrednik turystyczny są przedsiębiorcami, a cechą odróżniającą przedsiębiorcę spośród innych podmiotów stosunków prawnych jest prowadzenie przez niego działalności gospodarczej, należy przyjąć, że szkoły i placówki oświatowo-wychowawcze organizujące wypoczynek dla dzieci i młodzieży są wyłączone z obowiązku spełniania wymogów określonych w obecnej ustawie w zakresie uzyskania wpisu do rejestru organizatorów turystyki i pośredników turystycznych. Taką interpretację uzasadnia brzmienie przepisu art. 170 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe¹², wedle którego prowadzenie szkoły lub placówki, zespołu szkół lub placówek oraz innej formy wychowania przedszkolnego nie jest działalnością gospodarczą.

W praktyce, różnica pomiędzy organizatorem turystyki a pośrednikiem turystycznym jest słabo widoczna i sprowadza się do tego, że pierwszy, co do zasady, oferuje klientom przygotowany już pakiet, podczas gdy drugi przygotowuje pakiet na zamówienie klienta, stosownie do wskazanych przez niego potrzeb i oczekiwań. Należy wskazać, że od dawna postulowano usunięcie pośredników turystycznych, jako oddzielnej kategorii przedsiębiorców, argumentując to nieostrą granicą odróżniającą ich od agentów turystycznych¹³.

Nowa ustawa **rozszerza zakres podmiotów, które powinny posiadać zabezpieczenie finansowe na wypadek swojej niewypłacalności**, nakładając taki obowiązek na organizatora turystyki i przedsiębiorcę ułatwiającego nabywanie powiązanych usług turystycznych. Poza systemem zabezpieczenia mieszczą się imprezy turystyczne oraz powiązane usługi turystyczne, które są oferowane:

- 1) okazjonalnie, na zasadach niezarobkowych i wyłącznie ograniczonej grupie podróźnych,
- 2) na podstawie umowy generalnej o organizowanie podróży służbowych zawieranej między przedsiębiorcą turystycznym a przedsiębiorcą albo podmiotem prowadzącym działalność odpłatną oraz
- 3) z czasem trwania krótszym niż 24 godziny, chyba że obejmują nocleg.

Zmianie ulega definicja organizatora turystyki i obejmować będzie podmioty obecnie występujące w obrocie jako pośrednicy turystyczni. W myśl art. 4 pkt 8 nowej ustawy, przez **organizatora turystyki** należy rozumieć przedsiębiorcę turystycznego, który tworzy i sprzedaje lub oferuje do sprzedaży imprezy turystyczne, bezpośrednio lub za pośrednictwem innego przedsiębiorcy turystycznego lub razem z innym przedsiębiorcą turystycznym, lub przedsiębiorcę tury-

¹¹ *Op. cit.*

¹² Dz. U. z 2017 r. poz. 59.

¹³ J. Raciborski, „Usługi turystyczne. Przepisy i komentarz”, Warszawa 1999, s. 42; P. Cebula, „Usługi turystyczne. Komentarz”, Warszawa 2012, s. 56; P. Piskozub, „Pośrednictwo turystyczne – uwagi de lege lata i de lege ferenda. Zagadnienia wybrane”. Transformacje Prawa Prywatnego, 2015, nr 1, s. 54.

stycznego, który przekazuje dane podróżnego – imię i nazwisko, adres poczty elektronicznej oraz szczegóły płatności – innemu przedsiębiorcy turystycznemu, za pośrednictwem powiązanych procesów rezerwacji *online*, co w efekcie prowadzi do zawarcia umowy z tym innym przedsiębiorcą turystycznym, najpóźniej w ciągu 24 godzin od potwierdzenia rezerwacji pierwszej usługi turystycznej. Definicja organizatora jest dość nieprecyzyjna. Wystarczy zauważyć, że odsyła do pojęcia przedsiębiorcy turystycznego, którym jest organizator turystyki, przedsiębiorca ułatwiający nabywanie powiązanych usług turystycznych, agent turystyczny lub dostawca usług turystycznych. Taka konstrukcja jest obciążona błędem logicznym, ale w równie niejasny sposób podmiot ten jest określony w dyrektywie 2015/2302.

Nowa ustawa **rozszerza zakres systemu zabezpieczeń finansowych na podmioty, który ułatwią podróżnym nabywanie powiązanych usług turystycznych**. W myśl art. 4 pkt 5 nowej ustawy, o powiązanych usługach turystycznych będzie mowa w sytuacji, gdy podróżny nabywa co najmniej dwa różne rodzaje usług – które nie stanowią imprezy turystycznej, ale dotyczą tej samej podróży lub wakacji – na podstawie odrębnych umów z poszczególnymi dostawcami usług turystycznych. Istotne jest to, że do utworzenia tych usług dochodzi podczas jednej wizyty lub kontaktu z punktem sprzedaży przedsiębiorcy turystycznego, gdzie możliwe jest dokonanie wyboru lub zapłaty oddzielnie za każdą usługę turystyczną. Do nabycia powiązanej usługi turystycznej dojdzie również, gdy przedsiębiorca ułatwi w sposób ukierunkowany zamówienie co najmniej jednej dodatkowej usługi turystycznej u innego przedsiębiorcy, a umowa z nim zostanie zawarta nie później niż w ciągu 24 godzin od potwierdzenia rezerwacji pierwszej usługi. Jednocześnie ustawodawca wskazuje, że nie dochodzi od utworzenia powiązanych usług turystycznych, pomimo łączenia pewnych wymienionych w przepisach usług, jeżeli ich wartość nie przekracza określonego progu i nie są one istotnym elementem połączenia.

W praktyce może się zdarzyć, że organizator turystyki będzie również ułatwiał nabywanie powiązanych usług turystycznych. W takim przypadku przedsiębiorca powinien uzyskać wpis w rejestrze organizatorów turystyki i przedsiębiorców ułatwiających nabywanie powiązanych usług turystycznych z tytułu obu prowadzonych działalności. Niejasne jest, jak powinno wyglądać jego zabezpieczenie. Analizując treść rozporządzeń określających minimalną wysokość zabezpieczenia¹⁴ można wysnuć wniosek, że będzie zobowiązany posiadać również dwa zabezpieczenia na każdą z prowadzonych działalności. Za podstawę ustalania sumy gwarancyjnej organizatora turystyki ma służyć przychód osiągnięty wyłącznie z organizowania imprez turystycznych, a w przypad-

¹⁴ Zob. rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 19 kwietnia 2013 r. w sprawie minimalnej wysokości sumy gwarancji bankowej lub ubezpieczeniowej wymaganej w związku z działalnością wykonywaną przez organizatorów turystyki i pośredników turystycznych oraz rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 22 kwietnia 2013 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia na rzecz klientów w związku z działalnością wykonywaną przez organizatorów turystyki i pośredników turystycznych.

ku podmiotu ułatwiającego nabywanie powiązanych usług turystycznych – przychód z ułatwiania nabywania tych usług (§ 3 ust. 1 rozporządzeń). Jednakże, zgodnie z § 4 rozporządzeń, jeżeli organizator turystyki lub przedsiębiorca ułatwiający nabywanie powiązanych usług turystycznych wykonuje jednocześnie działalność w więcej niż jednym zakresie, o którym mowa w § 2, wysokość zabezpieczenia powinna być ustalona na poziomie najwyższej wartości procentowej lub kwotowej. Wskazany w § 2 rozporządzeń zakres działalności odnosi się do terytorium, na którym wykonywane są imprezy turystyczne, środka transportu i jego rodzaju wykorzystywanego do przewozu turystów, ale jest tam również mowa o zakresie przedmiotowym (organizowanie imprez turystycznych lub ułatwianie nabywania powiązanych usług turystycznych). Ponadto wskazówki określone w § 3 ust. 2 rozporządzeń, które każą sumować przychody w przypadku połączenia przedsiębiorców turystycznych, sugerują, że spełnić obowiązek zabezpieczenia można przez posiadanie jednego zabezpieczenia.

Na koniec należy zaznaczyć, że prowadzenie działalności objętej obowiązkiem posiadania zabezpieczenia finansowego zależeć będzie od charakteru faktycznie wykonywanych czynności, a nie od nazewnictwa. Na tle jeszcze obowiązującego stanu prawnego wielokrotnie dochodziło do przypadków, gdy w toku kontroli urzędy marszałkowskie stwierdzały prowadzenie działalności turystycznej, mimo że podmiot nie był wpisany do rejestru organizatorów turystyki i pośredników turystycznych. Może być więcej takich przypadków po wejściu w życie nowych przepisów, chociażby dlatego, że są one nieprecyzyjne i wymagają interpretacji. Niepewność co do właściwego znaczenia norm użytych w nowej ustawie może przekładać się na bezpieczeństwo podróżnych. System zabezpieczenia finansowego obejmuje wyłącznie osoby, które skorzystały z usług podmiotu posiadającego zabezpieczenie w pierwszym filarze oraz odprowadzającego składki do TFG. Jeżeli dojdzie do niewypłacalności przedsiębiorcy, który wbrew ustawie nie jest objęty systemem zabezpieczenia – czy to na skutek nieświadomości, czy celowego działania – ale oferuje imprezy turystyczne lub umożliwia łączenie usług turystycznych, jego klienci pozostaną bez ochrony. Jest to szczególnie istotne, ponieważ art. 3 nowej ustawy wyłącza zastosowanie jej przepisów do imprez turystycznych i powiązanych usług turystycznych oferowanych okazjonalnie¹⁵. Wydaje się, że osoby korzystające z podróży organizowanej okazjonalnie tym bardziej powinny mieć zapewnioną ochronę, chociażby dlatego, że organizator nie jest profesjonalistą i na skutek braku doświadczenia może skorzystać z usług podmiotów nierzetelnych lub niewypłacalnych.

¹⁵ Prawodawca unijny nie zgodził się na doprecyzowanie w polskiej ustawie pojęcia „okazjonalne organizowanie imprez turystycznych”, tłumacząc to koniecznością zachowania jednolitości przepisów na terenie całej UE. Niemniej jednak w toku procesu legislacyjnego przedstawiciele różnych grup interesów (urzędy marszałkowskie, organizacje turystyczne oraz przedstawiciele zakładów ubezpieczeń) wysuwali takie postulaty i ostrzegali przed konsekwencją stosowania w przepisach tak szerokich i niejednoznacznych sformułowań.

4. Formy i zakres zabezpieczenia

Obecnie obowiązujący system zabezpieczeń finansowych zapewnia ochronę klientom organizatorów turystyki i pośredników turystycznych. **Klientem** jest osoba, która zamierza lub zawarła umowę o świadczenie usług turystycznych na swoją rzecz lub na rzecz innej osoby, a także osoba, na rzecz której umowa została zawarta oraz osoba, której przyznano prawo do korzystania z usług turystycznych objętych wcześniej zawartą umową (art. 3 pkt 11 obecnej ustawy). Klientem może być przedsiębiorca pod warunkiem, że organizowanie imprez turystycznych i zawieranie umów o świadczenie usług turystycznych nie stanowi przedmiotu jego działalności. Z zabezpieczenia finansowego nie może więc skorzystać organizator turystyki, który zawiera umowę o imprezę turystyczną z innym organizatorem. Podobna zasada będzie zachowana pod rządami nowej ustawy. Wniosek taki można wyprowadzić z 7 motywu dyrektywy 2015/2302. Nowa ustawa zastępuje pojęcie „klienta” – „podróżnym”, którym jest każdy, kto chce zawrzeć umowę lub jest uprawniony do podróżowania na podstawie umowy zawartej w zakresie stosowania ustawy (art. 4 pkt 6 nowej ustawy).

W przypadku niewypłacalności organizatora lub pośrednika turystycznego, obecny system zabezpieczeń finansowych zapewnia klientom pokrycie kosztów powrotu z imprezy turystycznej, jeżeli – wbrew obowiązkowi – nie zapewniono im tego powrotu. Pokrycie kosztów powrotu obejmuje koszty transportu, zakwaterowania, transferów, w tym także koszty poniesione przez klientów do miejsca wyjazdu na imprezę turystyczną lub planowanego powrotu. Obowiązek organizacji repatriacji klientów spoczywa na marszałku województwa lub wskazanej przez niego jednostce. Obecna ustawa nie wyjaśnia, w jakich okolicznościach koszty poniesione przez klienta powinny być zwrócone. Brak jest pewności, czy klient, który nie skorzysta ze środka transportu zorganizowanego przez marszałka województwa i zdecyduje się na powrót środkiem o wartości niewspółmiernie wysokiej, np. wyczarteruje samolot lub kupi lot w pierwszej klasie, może ubiegać się o zwrot wydatków. Wydaje się oczywiste, że wybór innego środka niż zaoferowany przez marszałka województwa musi być uzasadniony obiektywnymi okolicznościami. Klient powinien mieć jasność co do przysługujących mu praw i obowiązków, w szczególności, gdy znajduje się w trudnym dla niego położeniu.

Opisany problem będzie miał zdecydowanie mniejsze znaczenie po wejściu w życie nowej ustawy, która w art. 7 ust. 1 pkt 1 lit. a zawiera podobny zakres świadczeń. Różnica polega jedynie na doprecyzowaniu, że **zabezpieczenie powinno zapewnić pokrycie kosztów poniesionych przez podróżnych w uzasadnionej wysokości**. Jest to mały, ale ważny krok w kierunku wyznaczenia granic stosowania tego przepisu. Trzeba jednak zauważyć, że ustawodawca przerzuca ciężar odpowiedzialności za interpretację tego niedookreślonego zwrotu na podmioty udzielające zabezpieczeń, ponieważ nowa ustawa nie przewiduje już udziału marszałka w procesie zwrotu pieniędzy podróżnym. W związku z tym mogą pojawić się różnice w stosowaniu ww. przepisu przez podmioty udzielające zabezpieczeń. Po drugie, można spodziewać się, że konie-

czność przerwania zagranicznego wyjazdu będzie rzadkim zjawiskiem po tym, jak nowe przepisy dopuszczają pokrywanie kosztów kontynuacji imprezy turystycznej. Zapewne ta opcja będzie najczęściej wykorzystywana w przyszłości, a wówczas konieczność wcześniejszego powrotu do kraju może być rzadkim lub niespotykanym zjawiskiem.

Zakresem zabezpieczenia objęty jest również **zwrot wpłat wniesionych tytułem zapłaty za imprezę turystyczną – jeżeli nie doszła do skutku z przyczyn dotyczących organizatora turystyki lub pośrednika turystycznego**. Sytuacja ta nie ulegnie zmianie w nowej ustawie. Zwrot wpłat odpowiada części imprezy turystycznej, która nie została zrealizowana. Przepis odnosi się zarówno do imprez, które nie zostały lub nie zostaną zrealizowane. Chodzi więc nie tylko o sytuacje, gdy wycieczka nie mogła być zrealizowana, ponieważ organizator lub pośrednik ogłosił niewypłacalność przed terminem jej rozpoczęcia, ale również o przypadki, gdy impreza turystyczna nie odbyła się, zanim ogłoszono niewypłacalność. Warunkiem ubiegania się o wypłatę pieniędzy z zabezpieczenia musi być zawsze niewypłacalność organizatora lub pośrednika. Klient nie ma prawa żądać od podmiotu udzielającego zabezpieczenia organizatorowi turystyki lub pośrednikowi turystyki zwrotu wpłaconych środków, gdy ten prowadzi nadal działalność. Zabezpieczenie nie jest narzędziem do kredytowania przejściowych problemów finansowych przedsiębiorcy.

Pod rządami nowej ustawy, istotnej zmianie ulega **zakres przedmiotowy zabezpieczenia**. Poza dotychczasowymi elementami, pojawiają się dwa nowe: pokrycie kosztów kontynuacji imprezy turystycznej oraz zwrot wpłat za każdą opłaconą usługę przedsiębiorcy ułatwiającego nabywanie powiązanych usług turystycznych – jeżeli nie doszła do skutku z przyczyn dotyczących tego podmiotu.

Dyrektywa 2015/2302 w art. 17 ust. 1 przewiduje, że państwa członkowskie mogą wprowadzić przepisy, zgodnie z którymi zabezpieczenie finansowe obejmować będzie możliwości kontynuacji imprezy turystycznej. Podkreślić należy, że prawo kontynuacji odnosi się – zarówno w dyrektywie, jak i ustawie – wyłącznie do imprezy turystycznej. Nie dotyczy ono usług turystycznych nabywanych przy pomocy przedsiębiorcy ułatwiającego powiązanie tych usług. Jeżeli rozpoczęta już impreza turystyczna nie może być dokończona na skutek niewypłacalności jej organizatora, decyzję o kontynuacji podejmować będzie marszałek województwa. Zgodnie z art. 14 nowej ustawy, marszałek lub upoważniona przez niego jednostka mają prawo do wydania dyspozycji wypłaty zaliczki na pokrycie takich kosztów. Należy zauważyć, że przepisy nie przewidują pokrycia kosztów kontynuacji imprezy turystycznej poniesionych przez samych podróżnych. Wniosek taki można wyprowadzić z art. 16 nowej ustawy, który wymienia enumeratywnie roszczenia podróżnych przyjmowane przez podmiot udzielający zabezpieczeń. Na liście brakuje zgłoszeń o zwrot kosztów kontynuacji imprezy poniesionych przez podróżnych. Takie rozwiązanie należy jednak ocenić pozytywnie, ponieważ ogranicza swobodę decyzyjną podróżnych i pozwala marszałkom sprawować kontrolę (finansową) nad wykorzystaniem środków na ten cel z zabezpieczenia. Zapobiega też nierównemu traktowaniu podróżnych, gdyż

tylko podróżni, którzy mogą sobie pozwolić na pokrycie kosztów kontynuowania pobytu, a ci, którzy nie mieliby pieniędzy, byłiby zmuszeni do wcześniejszego powrotu. Nie zmienia to faktu, że nowa regulacja może pozostawać w sprzeczności ze stanowiskiem Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości, który orzekł, że podmiot udzielający zabezpieczenia jest zobowiązany zwrócić klientom także koszty poniesione przez nich za hotele¹⁶.

Przy okazji należy zauważyć, że pojęcie kontynuacji imprezy turystycznej jest dość lakonicznie zdefiniowane w art. 4 pkt 4 nowej ustawy, gdyż oznacza „*rozpoczęcie wykonywania usług turystycznych w ramach tej samej imprezy turystycznej*”. Biorąc pod uwagę, że impreza turystyczna składa się z co najmniej dwóch usług turystycznych, to w myśl cytowanego przepisu, impreza turystyczna zawsze będzie rozpoczynać się tyle razy, ile usług turystycznych wchodzi w jej skład, w każdym razie nie mniej niż dwa razy. W ten sposób, jeżeli impreza turystyczna obejmuje transport, koszty jej kontynuacji mogą obejmować również koszty dojazdu na miejsce wypoczynku i powrotu. Najrozsądniej byłoby przyjąć, że impreza turystyczna rozpoczyna się w momencie rozpoczęcia realizacji bezpośrednio wobec podróżnego świadczenia pierwszej, najwcześniejszej z usług. Niestety ww. definicja jest dosłowną transpozycją przepisów dyrektywy 2015/2302. Taka regulacja przyznaje dużą arbitralność marszałkom, którzy mogą wykorzystać pieniądze z systemu zabezpieczeń finansowych na pokrycie kosztów pobytu podróżnych za granicą, pomimo że będzie się to wiązać z większymi wydatkami niż organizacja repatriacji. Przy systemie zabezpieczeń zapewniającym pełną ochronę podróżnym, wyczerpanie środków na skutek niegospodarnych decyzji jest mało, lecz wciąż prawdopodobne. Reasumując, sama idea zapewnienia możliwości kontynuacji wakacji podróżnym jest jak najbardziej słuszna. Taka możliwość od dawna istnieje w wielu państwach członkowskich¹⁷. Niestety i tym razem brakuje jednak kryterium decyzyjnego, kiedy podróżni mogliby dokończyć pobyt za granicą.

Jeżeli chodzi o zwrot wpłat za usługę przedsiębiorcy ułatwiającego nabywanie powiązanych usług turystycznych, to podobnie, jak w przypadku imprezy turystycznej, przepis przewiduje zwrot ceny za usługę turystyczną odpowiednio

¹⁶ Austriacki sąd rozpoznający sprawę klientów niewypłacalnego biura podróży przeciwko podmiotowi udzielającemu zabezpieczenia finansowego o zwrot kosztów zakwaterowania zwrócił się z pytaniem prejudycjalnym do Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości, czy art. 7 dyrektywy Rady 90/314/EWG z dnia 13 czerwca 1990 r. w sprawie zorganizowanych podróży, wycieczek i wycieczek obejmuje zwrot takich kosztów. Po ogłoszeniu niewypłacalności biura podróży, hotelarz zagroził turystom, że nie wypuści ich z hotelu, dopóki nie zapłacą za zakwaterowanie. Sytuacja miała miejsce w ostatnim dniu pobytu. Turyci w obawie, że nie zdążą na samolot powrotny uiścili rachunek. Ubezpieczyciel odmówił zwrotu tej kwoty. ETS potwierdził, że koszty zakwaterowania poniesione w opisanych okolicznościach powinny być objęte zabezpieczeniem finansowym organizatora turystyki (orzeczenie z 14 maja 1998 r. w sprawie C-364/96, Verein für Konsumenteninformation przeciwko Österreichische Kreditversicherungs AG). Dyrektywa 90/314/EWG została wprowadzie uchylona, ale przepisy dotyczące zabezpieczenia finansowego znajdują kontynuację w dyrektywie 2015/2302.

¹⁷ Zob. prezentacje prelegentów seminarium pod tytułem „*Europejskie systemy zabezpieczeń w turystyce*”, zorganizowanym 25 listopada 2016 r. przez Polską Izbę Ubezpieczeń oraz Polską Izbę Turystyki: <https://piu.org.pl/wydarzenie/seminarium-europejskie-systemy-zabezpieczen-finansowych-w-turystyce/>

do części, która nie została – już albo jeszcze – zrealizowana. Podróżni mają prawo zgłaszać roszczenia z tego tytułu bezpośrednio do podmiotu udzielającego zabezpieczenia finansowego. To duże wzmocnienie bezpieczeństwa finansowego osób, które aranżują samodzielnie wyjazdy wakacyjne, nabywając usługi turystyczne m.in. za pośrednictwem stron internetowych. Według przewidywań Komisji Europejskiej podczas prac na dyrektywą 2015/2302 objęcie regulacjami usług powiązanych rozszerzy zakres ochrony podróżnych z 23% do 46%¹⁸.

5. Obsługa zabezpieczeń finansowych i obowiązki nałożone na podmioty udzielające zabezpieczeń finansowych

Podmiotem upoważnionym do wydawania dyspozycji wypłat środków z zabezpieczeń jest, co do zasady, marszałek województwa właściwy ze względu na siedzibę niewypłacalnego organizatora turystyki lub pośrednika turystycznego¹⁹. Marszałek lub wskazana przez niego jednostka mają prawo wydać podmiotowi udzielającemu zabezpieczeń dyspozycję wypłaty zaliczki na pokrycie kosztów powrotu klientów do kraju oraz mają obowiązek organizacji tego powrotu (art. 5 ust. 5a obecnej ustawy). Zakład ubezpieczeń lub bank wypłaca zaliczkę, w terminie nie dłuższym niż 3 dni od dnia wezwania. Jeżeli środki z zabezpieczeń finansowych okażą się niewystarczające na pokrycie kosztów repatriacji, udzielający zabezpieczeń powinien niezwłocznie poinformować o tym fakcie marszałka oraz UFG (art. 5 ust. 5h obecnej ustawy). Jest to o tyle ciekawa regulacja, że organizacją repatriacji zajmuje się inny podmiot niż ten, który udziela zabezpieczeń. Trudno więc oczekiwać od zakładu ubezpieczeń lub banku, aby był w stanie przewidzieć wyczerpanie zabezpieczenia na skutek organizacji powrotu klientów do kraju. W tych kosztach mieszczą się również koszty bezpośrednio poniesione przez klientów, o których udzielający zabezpieczeń może dowiedzieć się tylko wtedy, gdy klient zgłosi się po zwrot pieniędzy. Podmiot udzielający zabezpieczeń będzie mógł uznać, że zabezpieczenie zostanie wyczerpane, jeżeli kwota potrzebnej zaliczki będzie równa lub przewyższy sumę gwarancyjną, ale wówczas taką informację będzie posiadać również marszałek lub upoważniona jednostka. Niezrozumiałe jest, dlaczego podmiot udzielający zabezpieczeń miałby w takim stanie rzeczy obowiązek informowania marszałka województwa. Obowiązek informowania UFG również wydaje się zbędny, ponieważ UFG może uruchomić wypłatę środków wyłącznie po uzyskaniu dyspozycji od marszałka lub upoważnionej jednostki.

Obecnie, jeżeli niewypłacalność przedsiębiorcy spowoduje obowiązek zwrotu pieniędzy wpłaconych przez klientów na poczet niezrealizowanej imprezy turystycznej, marszałek województwa uzgadnia z udzielającym zabezpieczenia finansowego, który z nich będzie przyjmował zgłoszenia klientów o zwrot wpłat

¹⁸ A. Kubiak-Cyruł, „Zakres stosowania nowej dyrektywy w sprawie imprez turystycznych i powiązanych usług turystycznych z perspektywy prawa polskiego”, *Studia Prawnicze. Rozprawy i Materiały*, 2015, nr 2, s. 31.

¹⁹ Uprawnienie nie dotyczy wydawania dyspozycji wypłaty środków z rachunku powierniczego. Przepisy obecnej ustawy nie regulują zasad uruchamiania środków z tego zabezpieczenia.

(art. art. 5 ust. 5c obecnej ustawy). Przepisy pomijają, do kogo klient powinien zwrócić się z żądaniem zwrotu kosztów poniesionych na organizację powrotu z imprezy turystycznej. Przepis nie daje upoważnienia podmiotom udzielającym zabezpieczeń do przyjmowania takich roszczeń. Wydaje się, że w takiej sytuacji klienci powinni kierować się do marszałka województwa, bowiem art. 5 ust. 5 obecnej ustawy przyznaje marszałkowi wyłączne prawo do występowania na rzecz klientów o wypłatę środków z tytułu zabezpieczeń.

Według nowej ustawy, podmiot udzielający zabezpieczeń finansowych będzie zobowiązany przyjmować od podróżnych zgłoszenia o zwrot pieniędzy wpłaconych na poczet niezrealizowanej imprezy oraz kosztów samodzielnego powrotu do kraju. Każdy podróżny otrzymuje status beneficjenta gwarancji, a kompetencje marszałka zostają ograniczone wyłącznie do udzielania dyspozycji wypłat zaliczek na pokrycie kosztów powrotu podróżnych do kraju oraz kosztów kontynuacji imprezy turystycznej. Tym samym cały proces obsługi roszczeń o zwrot wpłat na poczet niezrealizowanej imprezy turystycznej czy usług powiązanych odbywać się będzie poza marszałkiem województwa. Jest to jednocześnie najbardziej pracochłonna część procesu obsługi zabezpieczeń. Ta drobna zmiana spowoduje brak „odgórnej” koordynacji zaspokajania roszczeń podróżnych. Co ciekawe, dotychczasowy udział marszałków w systemie zabezpieczeń finansowych był w literaturze uważany za jego największą zaletę²⁰.

Najbardziej oczywistą konsekwencją rozproszenia procesu jest **ryzyko podwójnych wypłat**, jeżeli przedsiębiorca posiadałby więcej niż jedno zabezpieczenie u różnych dostawców. Taka potrzeba może pojawić się, gdy przedsiębiorca będzie zmuszony podnieść wysokość posiadanego zabezpieczenia, a dotychczasowy gwarant lub ubezpieczyciel nie będzie mógł zwiększyć kwotowego zaangażowania. Trzeba pamiętać, że przepisy²¹ wymagają, aby przedsiębiorca podwyższał minimalną sumę gwarancyjną, jeżeli w okresie obowiązywania zabezpieczenia przekroczony został deklarowany roczny dochód, na podstawie którego została ustalona jego wysokość, co konieczność nabycia dodatkowej gwarancji czyni realną. Zakłady ubezpieczeń i banki mają ograniczone możliwości, aby wyeliminować ryzyko niekontrolowanych wypłat. Z ostrożności mogą unikać udzielania dodatkowych zabezpieczeń podmiotom, które zawarły już umowę gwarancji czy ubezpieczenia z innym podmiotem.

Należy zauważyć, że na gruncie nowych przepisów **ustawodawca zrównuje konstrukcję gwarancji ubezpieczeniowej z umową ubezpieczenia**, a zadania gwaranta z zadaniami ubezpieczyciela. Wprawdzie w literaturze

²⁰ H. Zawistowska, „Zabezpieczenie finansowe uczestników wycieczek w razie niewypłacalności i upadłości biur podróży w prawie polskim i prawie państw członkowskich Unii Europejskiej”, w: „Turystyka a prawo. Aktualne problemy legislacyjne i konstrukcyjne”, P. Cybula, J. Raciborski (red.), Sucha Beskidzka–Kraków 2008, s. 158.

²¹ § 13 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 kwietnia 2013 r. w sprawie minimalnej wysokości sumy gwarancji bankowej lub ubezpieczeniowej wymaganej w związku z działalnością wykonywaną przez organizatorów turystyki i pośredników turystycznych oraz rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 22 kwietnia 2013 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia na rzecz klientów w związku z działalnością wykonywaną przez organizatorów turystyki i pośredników turystycznych.

można znaleźć głosy, że gwarancja ubezpieczeniowa jest zbliżona w swojej konstrukcji do umowy ubezpieczenia²², jednak za powszechny pogląd należy przyjąć całkowitą odrębność tych dwóch umów²³. Poza argumentami prawnymi wynikającymi chociażby z ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej²⁴, która w art. 4 ust. 7 pkt 1 wyraźnie wymienia te dwie instytucje oddzielnie, różnice ukazują się w praktyce stosowania i wykonywania tychże umów. Gwarancja ubezpieczeniowa pełni funkcję zabezpieczenia należytego wykonania przez zleceniodawcę zobowiązania, podczas gdy istotą umowy ubezpieczenia jest, co do zasady, zrekomensowanie szkody wyrządzonej określonym zdarzeniem losowym. Zleceniodawcą gwarancji jest przedsiębiorca. Gwarant udziela mu zabezpieczenia po dokonaniu oceny ryzyka finansowego i pozytywnej weryfikacji możliwości wykonania zaciąganego zobowiązania. Gwarancja wystawiana jest na rzecz z góry oznaczonego i znanego beneficjenta, zatem gwarancja dotyczy konkretnej relacji. Umowę ubezpieczenia może zawrzeć także osoba fizyczna w związku z ryzykiem wystąpienia określonych zdarzeń losowych, które towarzyszą aktywności ubezpieczonego.

Dalszą konsekwencją różnic jest – niespotykany w przypadku gwarancji – proces likwidacji szkód przeprowadzany przez ubezpieczyciela na zasadach określonych w przepisach. Ustala się m.in., czy rzeczywiście wystąpiło zdarzenie określone w umowie, co było jego przyczyną, czy osoba, która występuje z roszczeniem ma ku temu podstawę prawną, jaki jest rozmiar jej szkody lub czy odpowiada on wysokości żądanego odszkodowania, itd.

Inaczej wygląda sytuacja w przypadku gwarancji ubezpieczeniowej. Tu wypłacie nie towarzyszy postępowanie likwidacyjne. W zależności od charakteru gwarancji, wypłata będzie dokonywana bezwarunkowo po złożeniu przez beneficjenta oświadczenia, że zleceniodawca nie wywiązał się z zobowiązania (gwarancja bezwarunkowa) albo może być uzależniona od złożenia wymienionych w gwarancji dokumentów (gwarancja warunkowa)²⁵.

Na tym tle nasuwa się pytanie o sens wyróżniania dwóch produktów ubezpieczeniowych jako form zabezpieczenia finansowego, skoro obowiązki gwaranta i ubezpieczyciela będą teraz dokładnie takie same. Istnieje ryzyko, że ujednoczenie zadań gwarantów i ubezpieczycieli, w dłuższej perspektywie może wyeliminować umowę ubezpieczenia na rzecz podróży oraz gwarancję bankową z faktycznie stosowanych w systemie zabezpieczeń finansowych w turystyce.

²² A. Wąsowski, „Rola gwarancji bankowej i ubezpieczeniowej jako zabezpieczenia należytego wykonania umowy w zamówieniach publicznych na roboty budowlane”, *Przegląd Prawniczy, Ekonomiczny i Społeczny*, 2014, nr 3, s. 186.

²³ E. Kowalewski, „Prawo ubezpieczeń gospodarczych”, Oficyna Wydawnicza Branta, Bydgoszcz–Toruń 2002, s. 351 i n.; J. Kukielka, D. Poniewierka, „Ubezpieczenia finansowe. Gwarancje ubezpieczeniowe. Ubezpieczenia transakcji kredytowych”, Oficyna Wydawnicza Branta, Bydgoszcz–Warszawa 2003; A. Koch, „Gwarancja ubezpieczenia a umowa ubezpieczenia”, w: „Umowa ubezpieczenia. Aktualne problemy prawne”, A. Koch (red.), Oficyna Wydawnicza Branta, Bydgoszcz–Poznań 2005, s. 34; J. Lisowski, w: „Ubezpieczenia”, W. Ronka-Chmielewicz (red.), C.H. Beck, Warszawa 2016, s. 382.

²⁴ Tekst jedn. Dz. U. z 2017 r. poz. 1170, z późn. zm.

²⁵ I. Heropolitańska, B. Andrzejuk, „Gwarancje bankowe i ubezpieczeniowe”, Lex a Wolters Kluwer business, Warszawa 2012, s. 123.

6. Podsumowanie

Nowa ustawa może budzić wiele zastrzeżeń i powodować wiele wątpliwości interpretacyjnych. Trzeba jednak uwzględnić fakt, że na niektóre regulacje polski ustawodawca nie miał wpływu, dokonując wdrożenia przepisów dyrektywy 2015/2302. Oczekując na to, co przyniesie przyszłość, należy jednak docenić, że po raz kolejny udało mu się przygotować transpozycję prawa unijnego w „regulaminowym” czasie, co pozwala wszystkim interesariuszom przygotować się do zmian, które niesie ustawa.

Analiza przepisów nowej ustawy prowadzi już dziś do kilku wniosków. Pierwszym z nich jest fakt, że system zabezpieczeń finansowych nadal wydaje się być skomplikowany, a procedura postępowania wciąż jeszcze przewlekła. Szczególnie niejasne jest, w jakich okolicznościach podróżni będą mogli kontynuować imprezę turystyczną oraz czy otrzymają zwrot za jej opłacenie z własnych środków. Drugim jest ryzyko spadku podaży zabezpieczeń finansowych na skutek nałożenia na podmioty udzielające zabezpieczeń nowych obowiązków, odbiegających od specyfiki poszczególnych form zabezpieczenia. Trzeci wniosek to ryzyko wzrostu kosztów nabycia zabezpieczenia wobec ograniczenia dostawców zabezpieczeń, przez co zabezpieczenia będą mogli uzyskać tylko przedsiębiorcy dysponujący odpowiednio dużym majątkiem.

Renata Orzechowska

*aplikantka radcowska w Okręgowej Izbie Radców Prawnych w Warszawie,
doktorantka w Kolegium Ekonomiczno-Społecznym
w Szkole Głównej Handlowej*

Bibliografia

- Cybula P., „Usługi turystyczne. Komentarz”, Wolters Kluwer Polska S.A., Warszawa 2012.
- Heropolitańska I., Andrzejuk B., „Gwarancje bankowe i ubezpieczeniowe”, Lex a Wolters Kluwer business, Warszawa 2012.
- Koch A., „Gwarancja ubezpieczenia a umowa ubezpieczenia”, w: „Umowa ubezpieczenia. Aktualne problemy prawne”, A. Koch (red.), Oficyna Wydawnicza Branta, Bydgoszcz–Poznań 2005.
- Kowalewski E., „Prawo ubezpieczeń gospodarczych”, Oficyna Wydawnicza Branta, Bydgoszcz–Toruń 2002.
- Kubiak-Cyrul A., „Zakres stosowania nowej dyrektywy w sprawie imprez turystycznych i powiązanych usług turystycznych z perspektywy prawa polskiego”, *Studia Prawnicze. Rozprawy i Materiały*, 2015, nr 2.
- Kukielka J., Poniewierka D., „Ubezpieczenia finansowe. Gwarancje ubezpieczeniowe. Ubezpieczenia transakcji kredytowych”, Oficyna Wydawnicza Branta, Bydgoszcz–Warszawa 2003.
- Lisowski J., w: „Ubezpieczenia”, W. Ronka-Chmielowiec (red.), C.H. Beck, Warszawa 2016.
- Piskozub P., „Pośrednictwo turystyczne – uwagi de lege lata i de lege ferenda. Zagadnienia wybrane”, *Transformacje Prawa Prywatnego*, 2015, nr 1.

- Raciborski J., „Usługi turystyczne. Przepisy i komentarz”, Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1999.
- Wąsowski A., „Rola gwarancji bankowej i ubezpieczeniowej jako zabezpieczenia należytego wykonania umowy w zamówieniach publicznych na roboty budowlane”, *Przegląd Prawniczy, Ekonomiczny i Społeczny*, 2014, nr 3.
- Zawistowska H., „Zabezpieczenie finansowe uczestników wycieczek w razie niewypłacalności i upadłości biur podróży w prawie polskim i prawie państw członkowskich Unii Europejskiej”, w: „Turystyka a prawo. Aktualne problemy legislacyjne i konstrukcyjne”, P. Cybula, J. Raciborski (red.), Sucha Beskidzka–Kraków 2008.

Financial Security for Traders under the New Act on Package Travel and Linked Travel Arrangements. Selected Issues Related to Insurance Guarantees

This article aims at presenting a comparative analysis and evaluation of the changes introduced by the Act on package travel and linked travel arrangements in the system of insolvency protection provided by traders. The analysis is limited to selected issues which, in the author's opinion, have a crucial impact on the operation of the system, which relies mainly on insurance guarantees. The article begins with a discussion of the reasons for the popularity of insurance guarantees. The following sections are devoted to the entities obliged to have security, the forms and scope of protection as well as the obligations which the law imposes on entities providing security.

Keywords: financial security system, insolvency, organiser, trader facilitating linked travel arrangements, insurance guarantee, insurance contract for travellers, guarantor, insurer, IGF (UFG), TGF (TFG).